

Titel: Nabosprog mellemtrin

Tema: Nabosprog norsk og svensk
Fag: Dansk
Målgruppe: 4. – 6. kl.

Denne vejledning kommer med inspiration til, hvordan der kan arbejdes med bøgerne i kassen ”Nabosprog mellemtrin”. Der er fokus på at få kendskab til det norske og svenske sprog og bl.a. se på forskelle og ligheder.

Faglig relevans/kompetenceområder

Kommunikation - Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer - *Eleven har viden om norsk og svensk sprog og kultur og Eleven har viden om ligheder og forskelle mellem dansk, norsk og svensk sprog.*

Hvilket/hvilke faglige områder er i fokus?

Sproglig bevidsthed og opmærksomhed på sprog og kultur.

Ideer til undervisningen

Her er en række bud på, hvordan der kan arbejdes med de forskellige bøger i kassen med fokus på nabosproget. Ideerne kan bruges til alle bøgerne, så eleverne kan læse forskellige bøger og arbejde med de samme opgaver.

Derudover kan der arbejdes med mange almindelige danskfaglige opgaver, som f.eks. spørgsmål til teksten, snak om personerne og handlingen, bogens tema, osv.

Trafiklysmetoden

Metoden går ud på at farvelægge ord i, den norske eller svenske tekst, ud fra følgende retningslinjer:

- Grøn: ord, der er identiske i form og indhold
- Gul: ord, der er næsten identiske
- Rød: ord, der er forskellige

Lad eleverne gå på jagt efter ord de kan genkende og skriv dem op som grønne ord. Lad bagefter eleverne jage gule og røde ord. Du kan også kopiere et par sider fra bogen og lade eleverne selv farve ord på siderne. Lav evt. en gætteleg, hvor eleverne kommer med bud på, hvad de ukendte ord betyder. Derefter bliver de sat til at slå ordene op og finde deres betydning.

Opgaven kan også laves i grupper, hvor eleverne finder alle ord eller farver en side som eksemplet her:

Da jeg fikk summet meg, oppdaget jeg at hun snakket fremdeles. Om den deilige stillheten to mennesker kan oppleve sammen, om den uendelige varheten et menneske er i stand til å leve i overfor et annet. Harmoni var det hun snakket om. Kommunikasjon. Men hun snakket så fort. Og jeg fikk meg sjelden til å si unnskyld, hva var det du sa? Jeg satt og nikket stille, litt ettertrykkelig, tilsynelatende intenst lyttende.

Erlend Loe: *Tatt av kvinnen*

Ordene kan til sidst samles på tavlen, og eleverne kan gå i gang med at finde betydningen af de røde og gule ord. Brug sproghjælpen i bilag 1 som et hjælpemiddel til gruppernes arbejde eller til at gennemgå dem sammen på klassen.

Kig på billederne/tøm et billede for ord

Opgaverne kan laves i grupper eller som makkerpar.

Kig på bogens billeder, og snak om hvad I kan se på billederne. Skriv evt. ned hvad I ser på dansk. Bagefter kan I kigge i teksten og se om der er nogle af ordene i teksten, som I kan forbinde med billederne.

Sammenlign hvad tingene hedder på dansk og på norsk/svensk.

Læreren kan også kopiere billeder fra bøgerne, og så kan eleverne finde ud, af hvad tingene hedder på norsk/svensk. Derefter kan de lave små skilte med oversættelser, som kan sættes på billedet inden det hænges op i klassen.

Makkerlæsning, gruppelæsning og samtale

Start med at lade eleverne læse bøgerne ud fra billederne og lad dem snakke om, hvad de tror der sker, og hvad historien handler om.

Bagefter læser du, som lærer, højt fra en af bøgerne. Prøv dig frem med udtale af ordene og snak med eleverne, om hvordan det skal gøres. Læs så godt du kan, og vær ikke bange for at udtalen ikke er helt korrekt. Det viser eleverne, at det er helt i orden at forsøge sig frem. Lad eleverne komme med bud på udtale og forsøge sig med udtale af enkelte ord.

Når du har læst højt, skal eleverne forsøge sig med at læse fra deres bog. De kan læse højt for hinanden i grupper eller som makkerlæsning. Bagefter skal de snakke om, hvad der skete i bogen, eller det kapitel de har læst, og fortælle en anden gruppe om bogens handling.

Undersøg ord og lav en ordbog

Saml på ord fra teksten, oversæt dem til dansk og lav klassens egen ordbog. Eleverne kan også finde billeder af tingene og skrive hvad de hedder på norsk/svensk nedenunder. De forskellige ord kan hænges op i klassen, eller de kan samles i en bog i BookCreator eller et lignende sted.

I kan også snakke om sprogets ligheder og variationer. Brug f.eks. bilag 1 til at jage ord med de forskellige variationer. Eleverne kan finde ord med forskellige betydning på dansk og norsk/svensk, selvom de staves på samme måde på begge sprog.

Lær at udtale

Øv jer på udtale af enkelte norske/svenske ord eller sætninger. Find sætninger eller afsnit i bøgerne, som eleverne øver sig på at udtale og læse op. De kan også genfortælle bogens handling på dansk med indlagte norske/svenske ord eller sætninger. De kan også genfortælle hele, eller dele af, handlingen på norsk eller svensk.

Husk at øve jer på at tale langsomt og tydeligt. Start på dansk og så bagefter på norsk/svensk.

Her kan I også bruge de forskellige tv-udsendelser til at høre, hvordan ordene udtales og derved få inspiration til selv at sige ord og snakke norsk eller svensk.

Supplerende materialer

”Askedrengen og jagten på det gyldne slot (norsk tale)” <https://mitcfu.dk/CFUFILM1117285>. Filmen har undertekster og findes også med dansk tale.

”Askedrengen i troldkongens sal (norsk tale)” <https://mitcfu.dk/CFUFILM1101153>

„Ängeln“ <https://mitcfu.dk/TV0000013923>. Det er en animeret kortfilm, som kan bruges i dansk og kristendom.

”Værelse 213” <https://mitcfu.dk/CFUFILM1076396> en veltempereret krimi/gyser for mellemtrinnet. Der snakkes svensk med danske undertekster, hvilket giver mulighed for at arbejde med sproget blandt meget andet.

Bilag 1

Her er nogle af de forskellige i sproget som kan hjælpe til forståelsen af norske og svenske ord. Præsenter dem for eleverne i det omfang det giver mening i de opgaver I laver.

Norsk

- c og z i låneord omskrives til s
- -tion og -sion omskrives til -sjon
- har ikke gennemgået klusilsvækkelse (av, mot, språk, utenlandsk)
- hyppig anvendelse af j (sjø, gjensidig, regjering)
- hyppig anvendelse af dobbeltkonsonanter (inn, opp, tall)
- diftonger (her kun øy)

ofte e i stedet for æ

Svensk

- ä og ö i stedet for æ og ø
- har ikke gennemgået klusilsvækkelse (ut, och, sitta, av, rättighet)
- hyppig anvendelse af dobbeltkonsonanter (till, upp, att, skall)
- hyppige bøjninger med -a i stedet for -e (gränsar, öar, invånare, gemenskaparna)
- nogle gange ö i stedet for o (förtroende, för)
- spørgeord med v- i stedet for hv-
- -mn i stedet for -vn (nämna, namn, hamn, lämna)
- To konsonanter → én konsonant (katt → kat, Lappland → Lapland, tack → tak)
- Klusilsvækkelse: löpa → løbe, ut → ud, tak → tag
- Vokaler: a → e (springa → springe)
- Bøjninger: ar → e (hundar → hunde)
- ju → y (djur → dyr, sju → syv, bjuda → byde)

- Gamle ord: varandra → hinanden, äta → spise, blöt → våd